

Complexe problemen vragen onorthodoxe oplossingen

ROTTERDAMSE AANPAK HUISELIJK GEWELD

SAMENVATTING

Katinka Lünemann
Antonie Vermeulen
Marije Voorwinden

Gemeente Rotterdam
Gemeenteraad

*Verwey-
Jonker*
Instituut

Complexe problemen vragen onorthodoxe oplossingen

Rotterdamse aanpak huiselijk geweld

Samenvatting

Auteurs:

Katinka Lünemann
Antoniek Vermeulen
Marije Voorwinden

Utrecht, Juni 2020

Samenvatting

Naar aanleiding van de gewelddadige dood van Sarah, Bianca en Humeyra heeft de gemeenteraad van Rotterdam raadsbreed een motie aangenomen “Onderzoek ketenaanpak huiselijk geweld”. De motie riep op tot het doen uitvoeren van een onafhankelijk onderzoek in opdracht van de gemeenteraad. Dit onderzoek moet de meest urgente knelpunten detecteren en oplossingsrichtingen aangeven, en zo een bijdrage leveren aan verbetering op het niveau van de totale keten in de aanpak van huiselijk geweld. Het Verwey-Jonker Instituut is gespecialiseerd in onderzoek naar huiselijk geweld en heeft van de gemeenteraad van Rotterdam de opdracht gekregen voor het uitvoeren van dit onderzoek.

Professionals en management van twintig Rotterdamse instellingen in de keten van de aanpak van huiselijk geweld, waaronder de gemeente, hebben deelgenomen aan gesprekken en/of waren betrokken bij een van de drie casuïstiek-besprekingen. Ook is gesproken met slachtoffers van partnergeweld over hun ervaringen en gewenste oplossingen. Daarnaast is er deskresearch gedaan van beleidsstukken.

Resultaten

Uit het onderzoek komt naar voren dat de meest urgente knelpunten in de samenwerking tussen instellingen van het veiligheidsdomein en zorgdomein niet liggen op het stedelijke niveau, waar het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond (ZVHRR) en het recent opgerichte Centrum Huiselijk Geweld een belangrijke rol spelen als vormen van multidisciplinaire samenwerking. Het meest urgente probleem in de aanpak van huiselijk geweld bevindt zich in het sociaal domein en de adequate aansluiting tussen het sociaal domein (wijkteams) en de ketenaanpak ‘zorg- en veiligheidsdomein’.

De belangrijkste knelpunten

- Onduidelijkheden rond taken en bevoegdheden van instellingen. De toegang tot de juiste hulp is complex en langdurig. Er zijn verschillende loketten en er is geen directe toegang tot de wijkteams.
- Regiefunctie op wijkniveau is (dikwijls) onduidelijk en de samenwerking tussen instellingen (Veilig Thuis, wijkteams, jeugdbescherming, politie en andere netwerkpartners) is problematisch. Bovendien is veel kennis omtrent huiselijk geweld versnipperd geraakt en verdwenen door de transitie in het sociaal domein.
- De indicatiestelling binnen de Wmo-systematiek is niet geschikt voor de problematiek van huiselijk geweld omdat deze is gebaseerd op het uitgangspunt van zelfredzaamheid en gericht is op het individu. Het gaat in het geval van huiselijk geweld allereerst om het bieden van bescherming en daarnaast om een integraal aanbod aan relaties en gezinsgerichte hulp.
- De systeemwereld van protocollen en regels wordt als dominant ervaren door professionals, waardoor de aansluiting bij de leefwereld van mensen (te vaak) ontbreekt.

Voorgestelde oplossingsrichtingen

- Zet leidende principes van waaruit samengewerkt wordt centraal binnen de domeinen van zorg, welzijn, jeugd en veiligheid.
- Zorg voor een laagdrempelige toegang. Directe toegang tot het wijkteam en plekken in de wijk waar mensen terecht kunnen voor een luisterend oor en steun, zijn essentieel.

- Voorkom dat meldingen van huiselijk geweld (telkens) worden doorverwezen. Invoering van een aantal wijkteamoverstijgende netwerken huiselijk geweld dragen bij aan het direct bieden van de juiste hulp en bescherming. Als de melding bij Veilig Thuis direct wordt opgepakt, deskundigheid wordt gebundeld, ontstaan er korte lijnen tussen de instellingen en daarmee wordt de gezamenlijke slagkracht van professionals vergroot. Het (gezamenlijk) aanpakken van de problemen staat dan voorop.
- Essentieel is dat financiering van (langdurige) gezinsgerichte hulp en bescherming mogelijk wordt gemaakt. Ontwikkel daartoe een arrangement huiselijk geweld vanuit de concrete problematiek. Ga daarmee buiten het huidige systeem van indicatiestelling om en bekostig dit arrangement via een integraal, financieel ontschot budget.

Allemaal aan de slag

- Investeer als organisatie in reflectiebijeenkomsten ketenbreed om de leidende principes aan te scherpen en een gezamenlijke visie, gebaseerd op concrete casussen, te verdiepen.
- Gemeente en gemeenteraad schep de voorwaarden voor een daadwerkelijke verbetering van de genoemde knelpunten.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Inleiding	5
1 Achtergrond Rotterdamse aanpak huiselijk geweld	7
1.1 Aard en vormen van geweld in relaties en gezinnen	7
1.2 Achtergrond beleid huiselijk geweld in Rotterdam	8
2 Knelpunten in de Rotterdamse ketenaanpak huiselijk geweld	14
2.1 Toegang tot de juiste hulp te complex en duurt lang	14
2.2 Weeffouten in indicatiestelling huiselijk geweld	18
2.3 Regie en samenwerking op wijkniveau problematisch	20
2.4 Leefwereld voorop	26
3 Huiselijk geweld verdient meer slagkracht	27
3.1 Inleiding	27
3.2 Gemeentelijk beleid in beweging	27
3.3 Samen leren vanuit leidende principes	28
3.4 Oplossingsrichtingen	29
3.5 Slagkracht vergroten	32
4 Conclusie en aanbevelingen	33
4.1 Inleiding	33
4.2 Resultaten	33
4.3 Oplossingsrichtingen	34
4.4 Met elkaar aan de slag	34

Literatuur	36
Bijlage 1: Betrokken organisaties en sleutelfiguren	39
Bijlage 2: Besproken casuïstiek	40
Casus besproken op eerste casuïstiekbespreking	40
Casus besproken op tweede casuïstiekbespreking	41
Casus besproken op derde casuïstiekbespreking	42

Naar aanleiding van de gewelddadige dood van Sarah, Bianca en Humeyra heeft de gemeenteraad van Rotterdam raadsbreed een motie aangenomen “Onderzoek ketenaanpak huiselijk geweld”. De motie riep op tot het uitvoeren van een onafhankelijk onderzoek in opdracht van de gemeenteraad. Dit onderzoek moet de meest urgente knelpunten detecteren en oplossingsrichtingen aangeven. Op deze manier moet het een bijdrage leveren aan verbetering op het niveau van de totale keten in de aanpak van huiselijk geweld in Rotterdam.

Uit het onderzoek komt naar voren dat het meest urgente probleem, in de aanpak van huiselijk geweld, zich bevindt in het sociaal domein en de aansluiting tussen het sociaal domein (wijkteams) en de ketenaanpak ‘zorg- en veiligheidsdomein’. In het rapport worden vier fundamentele knelpunten beschreven en oplossingsrichtingen aangegeven.